

О Н О В Л Е Н И Й Х Р А М

На високій Замковій горі Свято-Іллінська церква здалеку видається космічною ракетою перед стартом у глибини Всесвіту. Церква відремонтована і відреставрована. Корінні чорнобильяни кажуть, що цю вкрай необхідну роботу виконано завдяки енергії й наполегливості отця Миколи.

Після аварії на Чорнобильській АЕС Микола Якушин разом із сім'єю був евакуйований з Чорнобилья. Мав хорошу роботу.

Але як глибоко віруюча людина отримав спеціальну духовну освіту, став священником і разом з дружиною Любов'ю повернувся назад у Чорнобиль, аби врятувати від руйнування Свято-Іллінську церкву, бо дах на ній почав протікати, на банях похилилися хрести. Цю церкву отець Микола любив з дитинства, і про те, як зумів знайти кошти на її капітальний ремонт, можна написати цілу повість. Допоміг начальник Адміністрації зони відчуження Володимир Холоша, керівники чорнобильських підприємств Микола Ярошенко, Олександр Ключников, Микола Калетник, а також президент Всеукраїнської громадської організації "Союз Чорнобиль України" Юрій Андреев...

- Свято-Іллінська церква в Чорнобилі, - говорить її настоятель отець Микола, - була й залишається символом духовності, надії на відродження не тільки нашого рідного міста, а й усіх покинутих сіл. Мене радує те, що до цього храму разом із старими людьми приходять молоді. Вони навчаються молитися Богу, очищають душу від скверни, заповнюють її добротою, з'являється впевненість у необхідності жити й протистояти злу в наш складний час...

ПРО "САРКОФАГ" І ТРИСНУТЕ "СВЯП-2"

Коли заходиш на діючу атомну електростанцію, то відчуваєш (саме відчуваєш) характерний гул потужних турбін. Після виведення з експлуатації Чорнобильська АЕС стала німою. Заступник начальника інформаційно-представницького відділу ЧАЕС Станіслав Шекстело говорить:

- З 2000 року вже звільнено понад 1200 осіб, з яких 900 пішли достроково на пенсію. Зарплата приблизно така ж, як і на діючих атомних станціях України, - близько 2 тисяч гривень. У Славуті створюються нові робочі місця, але, на жаль, не всі звільнені спеціалісти можуть знайти собі роботу...

На "Об'єкті "Укриття" спеціалістам (їх там працює 397 осіб) масове звільнення не загрожує, бо в глибинах "саркофага" серед уламків зруйнованого 4-го енергоблока лежить приблизно 180 тонн уранового палива і майже тонна плутонію. Це "добро" треба не тільки надійно охороняти, а й досліджувати та вживати запобіжних заходів, щоб не виникла самовільна ланцюгова реакція і не стався атомний вибух.

Проблема ще й у тому, що нинішній "саркофаг", споруджений у надзвичайно короткий строк і в дуже складних радіаційних умовах, невпинно руйнується. Саме тому на "Об'єкті "Укриття" з 1998 року розпочалася реалізація великого міжнародного екологічного проекту SIP (План здійснення заходів на "Об'єкті "Укриття"). Проект SIP розроблений відповідно до "Меморандуму про взаєморозуміння між урядом України, урядами країн Великої сімки і Комісією Європейського співтовариства щодо закриття Чорнобильської АЕС". План

Час від часу мене ніби магнітом тягне в Чорнобиль, ніби там мій пуп закопаний. Лише один рік пропрацював у тому містечку після атомної катастрофи в редакції газети "Вісник Чорнобилья", а Зона в'їлася в душу, в мої пам'ять і серце, як радіація або іржа в залізо...

Іноді заплющу очі - і бачу себе, ніби в кіно, у кабіні вертольота, а внизу - енергоблок Чорнобильської АЕС. Або зруйнований вибухом атомний реактор, який спостерігав дві секунди під "саркофагом". Або села покинуті. Пожежі на кладовищах, хрести горять, а між ними - пожежники, ніби прибульці у скафандрах. Або ріка Прип'ять з чорною стрімкою водою сниться. І похорони друзів-чорнобильців спливають у пам'яті, коли лежиш уночі, згадуючи минуле...

Ці коротенькі розповіді - про побачене й почуте нещодавно в Чорнобильській зоні.

ВІКНО В ЗОНУ

схвалено на зустрічі представників країн Великої сімки в Денвері в червні 1977 року і ратифіковано Верховною Радою України 1998 року. На проектування і спорудження

Колоче мереживо навколо "Саркофага"

паливовмісні матеріали, радіоактивні відходи й захоронити їх відповідно до діючих національних та міжнародних правил. Завдяки цьому "Укриття" стане екологічно безпечною системою.

Новий "саркофаг", як планується, стоятиме понад століття. Це - дуже великий термін. Але, не дай Боже, щоб не трапилося з новим "саркофагом" так, як з новим сховищем відходів ядерного палива (СВЯП-2), який проектувала і споруджує французька компанія "Фраматом". У березні минулого року в стінах величезного недобудованого залізобетонного сховища з'явилися тріщини. Спорудження "СВЯП-2" заморожено на невизначений час. Мільйони доларів - на вітер...

САМОСЕЛИ, КОНІ ПРЖЕВАЛЬСЬКОГО І ВОВКИ

У розмові начальник Адміністрації зони відчуження Володимир Холоша назвав зокрема й такі цифри. Нині на 9 чорнобильських підприємствах, які займаються ліквідацією наслідків аварії на ЧАЕС, працює 3,5 тисячі спеціалістів. Середня зарплата - 690 гривень. Найбільшим успіхом є те, вважає Володимир Іванович, що за минулі роки всі хаотичні звалища радіоактивного металу та різних забруднених відходів захоронено в могильники. Виконано також величезний обсяг науково обґрунтованих водоохоронних заходів (спорудження захисних дамб, каналів тощо). Завдяки цьому тепер у Прип'ять і Дніпро потрапляє значно менше радіонуклідів, ніж раніше. Ведуться роботи для запобігання пожежам на території Чорнобильської зони відчуження (її площа - понад 2,6 тисячі квадратних кілометрів).

Після катастрофи на ЧАЕС було терміново евакуйовано понад 100 тисяч мешканців міста Прип'ять і навколишніх сіл. А невдовзі назад у зону за колючий дріт всупереч суворій забороні повернулися 1200 самоселів - чоловіків і жінок похилого віку. Нині їх залишилось у 12 селах і Чорнобилі 378. Решта або померли, або виїхали через немічність до дітей за межі Зони. Як стверджують медики, смертність самоселів значно нижча, ніж їхніх ровесників, які живуть у місцях евакуації.

За минулі роки величезна територія Чорнобильської

зони відчуження стала своєрідним природним заповідником. Тут розвелосся багато диких кабанів, бобрів, лосів, козуль, оленів... З'явилися у Зоні й деякі види рідкісних комах, зокрема метелики-махаони. Окрім рисей, занесених до Червоної книги (одна привела на світ своє потомство в квартирі одного з будинків міста Прип'ять), у лісах Чорнобильської зони знайшли притулок й інші "червонокнижні" звірі та птахи: вихухолі, чорні лелеки, соколи-балабани, сірі журавлі, орлани-білохвости... Невдовзі, вважають орнітологи, на здичавілих полях може з'явитися і жителька південних степів - красуня дрофа...

Цікавий і такий факт. У 1998-1999 роках для наукового експерименту із заповідника "Асканія-Нова" було завезено в Чорнобильську зону 28 коней Пржевальського, які прекрасно акліматизувалися в умовах Полісся, і нині їх вже понад 50. Ходять табунами і поодиночі (один жеребець завітав навіть у Чорнобиль). Оскільки на території Зони мешкає близько сотні вовків, то між кіньми Пржевальського і лісовими розбійниками сталися жорстокі поєдинки. Зазвичай у цих смертельних боях переможцями виходять низькорослі, але дуже сильні й витривалі коні. Мисливствознавці стверджують, що під час поєдинків з вовками коні не тільки б'ють сіроманців ногами, а й кусають зубами, ніби крокодили...

ВТРАЧЕНІ ЗУСТРІЧІ

Під час відвідання Чорнобилья неодмінно зустрічаюся з друзями-чорнобильянами. Як завше зайшов до будиночка на вулиці Свердлова до Василя Хомича Поліщука. Постукав у вікно. Вийшов чужий незнайомий чоловік і сказав: "Ви спізналися на два роки". Він - помер..."

Пішов через снігові замети "на вогник" до колишнього старости Свято-Іллінської церкви Михайла Мойсейовича Туменка. А його син повідомив: "Його вже немає. Помер ще позаторік..."

Від цих двох добрих, мудрих і працьовитих чоловіків у мене залишилася незвичайна пам'ять - яблуні в моєму саду. Я привіз колись з їхніх дерев живці й прищепив на свої дерева. І родять яблуні вже багато років незвичайні плоди. На вигляд вони такі темно-червоні, що здалеку здаються чорними. А всередині жовті й такі солодощі, що аж губи злипаються...

За минулі сімнадцять років після катастрофи на ЧАЕС у Чорнобилі сталася новина, яка обійшла весь світ: у подружжя Михайла Ведерникова і Лідії Совенко 25 серпня 1999 року народилася донька Марія. (Про цю історію була детальна розповідь у "Віснику Чорнобилья" за 21 лютого ц.р.).

Дівчинка росте здоровою і веселою. Дуже хочеться, аби вона була ще й щасливою...

Микола ХРІЄНКО,
фото автора.

Настоятель Свято-Іллінської церкви отець Микола і матушка Любов

Загоржене сховище відпрацьованого ядерного палива

Лідія Совенко з донькою Марійкою